

Danish Institute for International Studies

Naturgaskrigen raser igen

denne gang om Nordstream II

Hansen, Flemming Splidsboel

Published in:
Jyllands-Posten

Publication date:
2016

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Hansen, F. S. (2016). Naturgaskrigen raser igen: denne gang om Nordstream II. *Jyllands-Posten*. <http://jyllands-posten.dk/debat/international/ECE8615175/naturgaskrigen-raser-igen-om-gasledningen-nordstream-ii/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Naturgaskrigen raser igen om gasledningen Nordstream II

Der er gået yderligere storpolitik i naturgassen – EU-præsident Donald Tusk har åbent erklæret, at naturgasledningen Nordstream II ikke er i EU's interesse, mens andre taler om det positive i at låse Rusland fast i et gensidigt forpligtende forhold.

FLEMMING SPLIDSBØEL

Den 8. november 2011 begyndte naturgassen at flyde fra Rusland til Tyskland via Nordstream I, et sæt 1.224 km lange naturgasrørledninger på bunden af Østersøen, som bl.a. krydser dansk territorialfarvand. Projektet havde sit udspring i en frygt for stigende energiknaphed, og fortalere for Nordstream I fremhævede det som et eksempel på rettidig planlægning, mens kritikere hævdede, at Tyskland blot ville sikre sig selv en større del af den tilgængelige naturgas for næsen af partnerne i EU.

Efter en del skænderier blev projektet dog godkendt og færdiggjort i 2012. Sidste år sendte Gazprom, det store russiske statskontrollerede gasselskab 39,1 mia. kubikmeter naturgas gennem rørledningerne, hvilket svarer til 71 pct. af den maksimale kapacitet. Til sammenligning producerer Danmark ca. 4,6 mia. kubikmeter naturgas årligt. Nu er der planer om at etablere Nordstream II, som skal sænkes ned ved siden af de allerede lagte rørledninger, og som skal have cirka samme kapacitet. Bag projektet står Gazprom og energiselskaber fra Tyskland, Frankrig, Nederlandene og Østrig. Gazprom ejer 50 pct. af konsortiet bag Nordstream II, og selskabet skal også levere den planlagte naturgas til forbrugere i bl.a. de nævnte lande. Anlægsudgifterne er henvendt 75 mia. kr., og Nordstream II skal efter planen være klar ved udgangen af 2019. Hvis projektet ellers bliver godkendt af EU-Kommissionen.

Politik i gassen

Der er nemlig gået endnu mere storpolitik i naturgassen, end der var for blot få år siden. Investorerne bag Nordstream II fik en første advarsel i december 2015, da Donald Tusk, formanden for Det Europæiske Råd, åbent erklærede, at projektet »ikke er i EU's interesse«. Tusks modstand har været velkendt siden hans tid som polsk regeringsleder, men det var alligevel bemærkelsesværdigt, at han så klart lagde sig i sporet af de mere højtrøstede kritikere, som vi finder flest af i Centraleuropa.

Nordstream II har på den måde udviklet sig til en konflikt ikke bare mellem EU og Rusland, men også mellem forskellige EU-medlemslande.

På sidelinjen af det seneste møde i Det Europæiske Råd, afholdt i marts 2016, afleverede regeringscheferne fra Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Kroatien og Rumænien

således et fælles brev til EU-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker, hvori de advarede om farerne ved at indgå et tættere energisamarbejde med Rusland. De henvendte sig til Juncker, fordi det er kommissionen, som i sidste ende skal vurdere, om Nordstream II lever op til EU's krav om bl.a. fri konkurrence og energisikkerhed, og som derfor også skal afgøre projektets skæbne. Kommissionen er den nye kampplads for disse meget forskellige interesser.

Kritikerne fremfører både juridiske og politiske argumenter. Væsentligst er påstanden om, at Gazproms monopollignende status – leverandør af naturgassen og medejer af rørledningerne – vil gøre forbrugerne i EU sårbare og gå imod EU's tredje energipakke. Det var netop sådanne bekymringer, som i 2014 fik EU-Kommissionen til at give det gule kort til Southstream, et andet Gazprom-projekt, som skulle føre naturgas til Bulgarien og videre ind i EU, hvorefter et fortørnet Rusland selv gav pladerne det røde kort og lagde dem på hylden.

Forholdet er på køl

Men debatten om Nordstream II kommer også på et tidspunkt, da EU's forhold til Rusland er på køl pga. landets annektering af Krim og dets engagement i konflikten i Østukraine, og de aktuelle sanktioner mod Rusland vidner meget klart om dette. I kredsen af modstandere af Nordstream II finder vi lande, som ønsker en hård – eller endog hårdere – kurs over for Rusland og en større støtte til Ukraine. De påpeger bl.a., at Nordstream II vil overflødiggøre en del af forsyningen via Gazproms netværk i Ukraine og medføre et årligt tab i transitindtægter for den slunkne ukrainske statskasse på henvendt 13 mia. kr. Og overkapaciteten for Nordstream I er for dem et klart tegn på, at Kreml ønsker at straffe Ukraine.

På den baggrund, siger de, er det helt forkert at styrke Rusland og at svække Ukraine. Og i øvrigt, fortsætter de, vil det betyde, at EU aktivt modarbejder sin egen politik ift. at opnå forandringer i såvel Rusland som Ukraine.

Flere andre medlemslande, herunder især de lande, som er repræ-

Nordstream II har på den måde udviklet sig til en konflikt ikke bare mellem EU og Rusland, men også mellem forskellige EU-medlemslande.

senteret i Nordstream II, advarer mod at lade politiske overvejelser spænde ben for en kommerciel aftale, som i sidste ende blot tjener til at sikre forbrugerne en uhindret leverance af naturgas.

Hvis vi endelig skal tale om politik, spørger de retorisk, er det så ikke bedre at låse Rusland fast i et gensidigt forpligtende forhold? Netop rørledningerne gør jo, at Gazprom ikke blot kan vælge at sælge naturgassen til anden side – i al fald ikke uden betydelige tab. Og måske er det netop denne forbundethed – og tilliden, som den afspejler – som vi kan bruge til at bringe forholdet tilbage på ret kurs?

Gensidig forbundethed

Det umiddelbare alternativ til naturgas via rørledninger er via tankskibe. Naturgassen kan nedkøles og leveres på havnen i væskeform (såkaldt LNG), hvorefter modtageren kan varme den op igen og lade den flyde via rørledninger. Det kræver en del energi at gennemføre denne proces, og den samlede operation gør naturgassen væsentligt dyrere. Rusland har en lille LNG-kapacitet (ca. 6,5 pct. af den samlede eksport), og der ligger en bevidst strategi bag denne beskedne kapacitet: Man har valgt den billigere og teknologisk mere simple løsning, som rørledningerne udgør, og så har man accepteret den gensidige forbundethed som

et vilkår. Det er selvsagt en nemmere beslutning at træffe som leverandør end som forbruger, men tilbage står fortsat, at et stop for leverancerne også vil skade den russiske økonomi.

I sidste ende er det bl.a. et spørgsmål om, hvorvidt vi tør stole på de russiske forsikringer om, at naturgassen vil tilflyde forbrugerne i EU, selvom der på et senere tidspunkt skulle opstå en alvorlig krise i forholdet til Rusland.

Og hvad er Danmarks rolle så i dette? Indtil videre har vi været lidt afventende, hvilket muligvis skyldes, at vi roligt kan se til, mens andre slås. Til sidst kan vi dog blive aftvunget et svar, og så er der vanskelige politiske, militære og miljømæssige forhold, som skal vurderes. Det er især den politiske situation i Europa, som har forandret sig siden Nordstream I, mens de andre emner i højere grad vil afspejle en gentagelse af tidligere argumenter.

Sidstnævnte peger i retning af et dansk ja til Nordstream II, men det er usikkert, hvorledes Folketinget vurderer den politiske baggrund for projektet. Der står meget på spil – energisikkerheden er ikke engang det væsentligste – og vi bør også gøre vores holdning klar.

Flemming Splidsboel er seniorforsker ved DIIS og forsker i Rusland, Østeuropa og EU's partnerskabspolitikker

Gazproms hovedkvarter i Moskva – den væsentligste kritik af Nordstream II centrerer sig om, at det russiske gasselskab med monopollignende status både er leverandør af naturgassen og medejer af rørledningerne. Arkivfoto: Pavel Golovkin/AP

I samarbejde med

The Washington Post

Bloomberg

Dansk Institut For Internationale Studier

CENTER FOR MILITÆRE STUDIER
KØBENHAVNS UNIVERSITET